SALA KOMMUN

SALA KOMMUN
Kommunstyrelsens förvaltning
Ink. 2014 -05- 05
Diarienr 2014/37 Aktbilaga 17
Dpb:

RIKTLINJE
KS 2010-11-02
REVIDERAD KS 2012-01-10
KSF 2012-03-27
KS 2014-02-06

RIKTLINJER FÖR HANDLÄGGNING AV SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK I SALA KOMMUN.

Remissvar med kommentarer från KHR och KPR i Sala 2014-05-05

SALA KOMMUN
Kommunstyrelsens förvaltning
Box 304
733 25 Sala

Besöksadress: Stora Torget 1
Växel: 0224-550 00
Fax: 0224-188 50
kommun.info@sala.se
www.sala.se

Kristina Eriksson
Kommunstyrelsens förvaltning
Kristina.Eriksson@sala.se

Innehållsförteckning

1.ORGANISATION 3

2.VILJEINRIKTNING 4

3. KOLLEKTIVTRAFIK 5

3.1 Linjelagd kollektivtrafik 5

3.2 Kompletteringstrafik 5

3.3 Anropsstyrd trafik 5

4. SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK 6

4.1FÄRDTJÄNST 6

4.1.1 Riktlinjer för handläggning av färdtjänst 6

4.1.2 När kan färdtjänst inte beviljas? 7

4.1.3 Den kommunala färdtjänsten innehåll och omfattning 8

4.1.4 Färdsätt 9

4.1.5 Förarens uppgifter och kompetenskrav 10

4.1.6 Medresenär och ledsagare vid färdtjänstresa 11

4.1.7 Ansökan och beslut om färdtjänst 12

4.1.8 Avslag/överklagande 13

4.1.9 Färdtjänst som arbetsresa 13

4.1.10 Avgift för färdtjänst 14

4.2 RIKSFÄRDTJÄNST 14

4.2.1 Riktlinjer för handläggning av riksfärdtjänst 14

4.2.2 När kan inte riksfärdtjänst beviljas? 16

4.2.3 Färdsätt 16

4.2.4 Medresenär och ledsagare vid riksfärdtjänstresa 17

4.2.5 Ansökan 18

4.2.6 Egenavgift för riksfärdtjänst 18

5. SKOLSKJUTS OCH SKOLTRANSPORT 18

5.1 Allmänt 18

5.2 Grund till beslut 18

5.3 Ansvar 19

5.4 Utredning-beslut 21

6. GYMNASIESKOLA – elevresor 21

7. INFRASTRUKTUR OCH TRAFIKSÄKERHET SKOLSKJUTS 21

8. DAGVÅRDSRESOR 21

9. RESOR TILL DAGLIG VERKSAMHET LSS 24

Remissvar och kommentarer från KHR och KPR i Sala

gällande förslaget för RIKTLINJER FÖR HANDLÄGGNING AV SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK I SALA KOMMUN 2014-01-24.
Texten är kursiverad för att det skall vara lättare att se kommentarerna som finns i direkt anslutning till förslagets skrivning.

Till att börja med vill vi starkt poängtera att Färdtjänstlagen inte är en tvingande lag utan en ramlag. Det innebär att varje kommun själv bestämmer tillämpningsföreskrifter för hur de tolkar lagen och vad det är som skall gälla i den egna kommunen.

Att hela tiden hänvisa till Färdtjänstlagen som om det vore en tvingande lag blir helt fel, hänvisning borde i besluten ske till kommunens riktlinjer istället.
Ärenden där "gamla" riktlinjerna gällde beslutas, vid omprövning, annorlunda när de "nya nuvarande" riktlinjerna används, detta helt utan att Färdtjänstlagen är ändrad.

I många nationella utredningar har det konstaterats att detta inte är någon bra ordning eftersom det gör att färdtjänst/riksfärdtjänst har så stora olikheter mellan kommunerna att man skapar oacceptabla skillnader i livsvillkoren för brukare i olika kommuner.

Dessutom blir också konsekvenserna att det är i det närmaste omöjligt som enskild person att få rätt vid en överklagan eftersom det enda rättsinstansen kan ta hänsyn till är om beslutet strider mot kommunens egna riktlinjer eller inte.

Man måste se till att hänvisa till lämpliga domar i Förvaltningsrätt, Kammarrätt och Högsta Förvaltningsdomstolen.
Domar som är jämförbara med den sökande i Sala kommun och inte helt irrelevanta domar där man inte på något sätt kan se sambandet.
Se utdrag ur ett aktuellt ärende i slutet av detta dokument!

Det får ALDRIG vara det ekonomiska läget i kommunen som styr villkoren för färdtjänst/riksfärdtjänst. Det måste ALLTID vara behovet som är det avgörande.

FN:s standardregler för funktionshindrade samt att människor med funktionshinder ska kunna garanteras full delaktighet och jämlikhet i samhället fungerar inte.
Handikappolitiken i kommunen måste inriktas även på demokrati- och rättighetsfrågor.

1.ORGANISATION

Sala kommun har gemensam organisation för samhällsfinansierade resor from 2011. Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd med ansvaret för kollektivtrafik samt särskild kollektivtrafik. Handläggning av ansökningar av färdtjänst, riksfärdtjänst, resor till daglig verksamhet, dagvårdresor, samt skolskjutsar sker hos Kommunstyrelsens förvaltning, enheten för planering och utveckling.
Beslut fattas av handläggare med delegation att utreda och fatta beslut i ärendet. Ansökan ska vara skriftlig och göras på för detta avsedd blankett. Ansökningsblankett kan fås av

Kommunstyrelsens förvaltning på enheten för planering och utveckling, alternativt hämtas på kommunens hemsida eller hos information Sala.

Kommunen är medlem i Samtrafik (Västmanlands Samtrafikförbund). De ansvarar för planering och drift av den samhällsbetalda anropsstyrda trafiken. Färdtjänstbeställningar görs till beställningscentralen, Samtrafik i Västmanland.
Sala kommun anlitar Riksfärdtjänsten Sverige AB för anordnande av beslutade riksfärdtjänstresor samt resa i annan kommun. Grundskolans skolskjuts utförs av upphandlade transportörer eller med linjetrafik. Elevresor med skolkort inom gymnasieskolan utförs huvudsakligen med linjelagd kollektivtrafik.

2.VILJEINRIKTNING

En gemensam organisation ska förstärka förutsättningarna för ökad effektivitet gällande samhällsfinansierade transporter. Den ger möjlighet till större/gemensamma upphandlingar för särskild kollektivtrafik, större samordning av resandet samt vidareutveckling/anpassning av kollektivtrafiken till flera målgrupper. Detta bör leda till förbättrad tillgänglighet och användande av kollektivtrafiken, ökad samordning och minskat resande med den särskilda kollektivtrafiken. Resandet ska i huvudsak behandlas som en trafikpolitisk fråga i syfte att bidra till en tillfredsställande trafikförsörjning även för funktionshindrade.
- Viktigt att det verkligen gäller alla kategorier av funktionshindrade. Även elrullstolar och när man har svårt att köra manuell rullstol själv. Man måste få med sig nödvändiga hjälpmedel som behövs vid resans mål.

Genom centraliserad handläggning och beslut av färdtjänst, riksfärdtjänst, skolskjuts, elevresor, resor till daglig verksamhet samt dagvårdresor ska transportperspektivet förstärkas.
- Referensgruppen anser inte att transportperspektivet skall förstärkas eftersom det aldrig kan gälla alla kategorier av funktionshindrade!
Möjligheten till samordningsvinster ska öka mellan olika typer av resande, samt att handläggning och individuella beslut om skolskjuts ska fattas av handläggare i och med nya skollagen from 2011-07-01.
- Oavsett hur väl kollektivtrafiken byggs ut och kan användas av ett ökande antal personer med funktionshinder, kvarstår behovet av färdtjänst för dem som ändå inte kan åka på annat sätt.
- Ett övergripande mål för handikappolitiken måste vara att människor med funktionshinder i alla åldrar ska kunna delta på lika villkor som andra i samhället. Färdtjänsten är ett viktigt medel för att nå detta mål. Visionerna har ofta fått ge vika för att skapa en budget i balans.

Riktlinjerna ska i första hand vara ett stöd för handläggarna. Riktlinjerna ska komplettera och förklara lagtext, förarbetsuttalanden och rättspraxis. Riktlinjerna ska därmed bidra till en rättvis och likställd behandling.

3. KOLLEKTIVTRAFIK

Den 1 januari 2012 trädde en ny kollektivtrafiklag i kraft. I varje län har det inrättats en ny kollektivtrafikmyndighet. Landstinget och kommunerna i Västmanland har kommit överens om att Landstinget har ansvar och utgör kollektivtrafikmyndighet. Under nämnden har en regional trafikberedning bildats, där landstinget och samtliga kommuner i länet är representerade. Kollektivtrafikmyndigheten tillhandahåller stomtrafik, kommunerna beställer stadstrafik, lokal landsbygdstrafik, kompletteringstrafik, båttrafik och övrig trafik av kollektivtrafiken och ansvarar för det ekonomiska underskott som uppkommer av beställd trafik.

3.1 Linjelagd kollektivtrafik

Linjelagd kollektivtrafik körs enligt tidtabell. Linjerna binder ihop Sala tätort med landsbygden. Inom Sala tätort finns Silverlinjen måndag-lördag.

3.2 Kompletteringstrafik

Kompletteringstrafik erbjuds områden som har ett gångavstånd som överstiger 1 200 meter till en hållplats med ett visst minimiutbud av resor. Trafiken utförs helgfri måndag-fredag mellan kl. 09.00-14.30.

Med ett minimiutbud avses minst en avgång i varje riktning helgfria vardagar mellan kl. 08.00-18.00 med en uppehållstid på minst 60 minuter innan returresan kan påbörjas.

I de fall där ordinarie linjetrafik förekommer endast vissa veckodagar, medges kompletteringstrafik endast de dagar då linjetrafiken inte går. I sådana fall, medges endast en tur- och returresa per vecka med kompletteringstrafiken.

Resan ska beställas minst 4 timmar innan avfärd, helst dagen innan. Resan ska göras till närmsta ort inom Västmanlands län som har ett basutbud av handel och service, t ex. bank, post och vårdcentral. Resa medges till eller från adress där beställaren är mantalsskriven. Två tur -och returresor per vecka får göras med kompletteringstrafiken. Fyra stycken separata enkelresor medges inte.

- ***Varför inte? Det kan hända att man ibland kan ordna en enkelresa på annat sätt.***

I samband med beställningen ska även returresan beställas. Priset för resan är detsamma som gällande busstaxa.

3.3 Anropsstyrd trafik

I Västmanlands lokaltrafiks ordinarie trafikutbud finns trafik som endast körs mot förbeställning. I VL:s turlista finns en markering med T el. A på vissa linjer och turer. Den turen måste förbeställas senast 60 minuter före avresa och körs då med taxi.

4. SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK

4.1FÄRDTJÄNST

Beslut om färdtjänst fattas enligt lag om färdtjänst (SFS 1997:736)

Färdtjänst är en **särskild kollektivtrafik** och ett komplement till den allmänna kollektivtrafiken. Färdtjänst ska ge personer med varaktiga funktionshinder möjligheter att förflytta sig i samhället. Den allmänna kollektivtrafiken är till stor del anpassad och tillgänglig för personer med funktionshinder. Det innebär att resor kan ske i kombination med allmän kollektivtrafik som är handikappanpassad och med färdtjänst.

- INGEN kollektivtrafik är anpassad för resa med 3-, eller 4-hjulig elrullstol. Dessutom får man inte åka buss utan att rullstolen är säkert fastsatt och det fungerar inte varken med platsens storlek, svårigheten att ta sig dit, att spännremmar skall finnas eller att chauffören har tiden!

- Det är inte möjligt att boka plats på bussar för någon form av rullstol eller barnvagn vilket innebär att, om det redan finns någon på den platsen, kan man inte ta in ytterligare en rullstol eller barnvagn.

4.1.1 Riktlinjer för handläggning av färdtjänst

Riktlinjerna för handläggning av färdtjänst är utformade utifrån färdtjänstlagen och dess inriktning och syften, samt vägledande domar i Länsrätt och Kammarrätt.

- Helt egen tolkning och egna begränsningar!

- Man måste se till att hänvisa till lämpliga domar i Förvaltningsrätt, Kammarrätt och Högsta Förvaltningsdomstolen. Domar som är aktuella och jämförbara med den sökande i Sala kommun.

Färdtjänst ska i huvudsak behandlas som en trafikpolitiskt fråga i syfte att bidra till en tillfredsställande trafikförsörjning även för funktionshindrade. Färdtjänst ska betraktas som en del i det kollektiva trafiksystemet och ett komplement till linjetrafiken. Färdtjänst är en *kompletterande kollektiv transportform.*

Vem har rätt till färdtjänst?

För att beviljas färdtjänst krävs att den sökande är folkbokförd i Sala kommun.

Endast personer med ett stadigvarande funktionshinder som inte är kortvarigt kan beviljas färdtjänst. Funktionshindret kan bero på både fysiska som psykiska svårigheter eller kombinationer av dessa. Funktionshindret anses stadigvarande om det kan bedömas ha en varaktighet som överstiger 3 månader. Funktionshindret ska även regelmässigt förorsaka stora svårigheter att använda ordinarie kollektivtrafik. I områden där den allmänna kollektivtrafiken är anpassad och tillgänglig för personer med funktionshinder beviljas som regel inte resor med färdtjänst.

Vid bedömning ska hänsyn tas till den enskildes förmåga. Utvecklingsstörda med påtagliga svårigheter att orientera sig kan beviljas färdtjänst, såvida orienteringssvårigheterna inte enbart gäller enstaka mål.

Psykiska problem, ex olika slag av fobier, kan berättiga till färdtjänst i de fall problemen kan uppstå vid själva resandet. En sådan fobi ska vara väl styrkt exempelvis av specialistläkare.

Färdtjänst ska inte beviljas i ärenden då resandet i sig är målet ex vid ångestdämpande terapi vid psykiska problem eller orostillstånd.
- Hur bedöms neuropsykiatriska sjukdomstillstånd? Förvärvad hjärnskada? Sviterna efter en stroke osv?
I dessa fall är funktionshindret ofta väldigt komplext och osynligt.
- Det kan t ex vara så att man inte kan läsa digitala siffror, inte kan tyda klockan eller förstå vad den är och därmed inte hålla tider, inte kan räkna eller hantera pengar, inte kan följa direktiv eller förstå given information, mycket dålig eller obefintlig, orienteringsförmåga osv.
- Med dessa funktionshinder behövs ledsagare som är med både före, under och efter resans genomförande.

En funktionsnedsättning som i sig inte berättigar till färdtjänst kan tillsammans med ytterligare funktionshinder utgöra grund för färdtjänsttillstånd. Bedömningen för den enskilde personen är alltid individuell och utgår från gällande lagstiftning.

Barns rätt till färdtjänst
Barn i detta sammanhang är personer under 18 år. En individuell bedömning ska göras, i bedömningen ingår en jämförelse med personer i jämförbar ålder. Barn under 10 år beviljas som regel inte resor med färdtjänst. I den åldern reser barn i allmänhet inte med kollektivtrafiken utan medverkan från förälder eller annan vårdnadshavare.

Färdtjänst kan dock bli aktuellt om barnet pga. sitt funktionshinder har skrymmande hjälpmedel, är starkt infektionskänsligt eller om funktions-nedsättningen i sig omöjliggör resa med kollektivtrafiken trots medverkan av förälder eller annan vårdnadshavare. Vid bedömningen av barns rätt till färdtjänst görs en jämförelse med barn i motsvarande ålder. Om barnet beviljas färdtjänst har förälder eller annan vårdnadshavare rätt att medfölja barnet vid resa. Avgift utgår enligt av kommunfullmäktige fastställd taxa.

4.1.2 När kan färdtjänst inte beviljas?
Färdtjänst beviljas inte pga. att det saknas allmänna kommunikationer. Lång väg till busshållplats eller ett glest utbud av allmänna kommunikationer är inte skäl som i sig berättigar till färdtjänst.
Färdtjänst kan heller inte beviljas för transporter som av någon anledning bekostas av det allmänna. Hit kan räknas skolskjuts eller sjukresor och det kan även handla om att ersättning utgått för extrakostnader vid olyckor eller att personen fått utbetalt medel för specialanpassning av bil.
- Att ha en specialanpassad bil innebär inte att man inte har behov av färdtjänst! Bilen är ofta inte anpassad för att få med sig alla typer av hjälpmedel. Kan också vara anpassad för flera år sedan utan möjlighet till ändringar under de 9 år bilstödet skall gälla. Dessutom kan man inte alltid köra själv pga smärtstillande mediciner eller att man blivit sämre och anpassningen inte går att göra om.
- När man fyllt 65 år får man varken bilstöd eller anpassningar!

Färdtjänst kan inte beviljas för tillfälliga funktionshinder eller sjukdomar. Kortvariga funktionshinder t.ex. sådana som är orsakade av olyckor berättigar inte till färdtjänst. I vissa fall kan personen få sina reskostnader täckta av försäkringsbolag.

Enbart hög ålder, mindre funktionsnedsättningar, rädsla eller oro och allmänna svårigheter att resa med den reguljära kollektivtrafiken räcker inte för att vara berättigad till färdtjänst.

Färdtjänst bör inte heller beviljas innan behandling eller rehabilitering är avslutad om det inte kan visas att funktionshindret blir bestående, eller har en varaktighet som överstiger 3 månader samt medför väsentliga svårigheter med förflyttning eller användande av allmänna kommunikationer. Funktionshinder som är varaktiga men endast medför väsentliga svårigheter under kortare perioder berättigar som regel inte till färdtjänst.

4.1.3 Den kommunala färdtjänsten innehåll och omfattning

Färdtjänsttillståndet berättigar till resor inom kommunen och med de fordon som är upphandlade för samhällsbetalda resor. Resorna samordnas vilket innebär att resenären måste beräkna extra tid för det. Den färdtjänstberättigade ska ha möjlighet att göra det antal resor han/hon har behov av.

Trafikregler

Färdtjänstresor ska ske på samma villkor som den vanliga kollektivtrafiken i länet.

Med färdtjänst i Sala kommun får den färdtjänstberättigade normalt resa obegränsat antal resor inom kommunens gränser samt 30 km utanför kommungränsen.

- Vad innebär normalt i detta sammanhang? Ta bort eller ändra ordet/meningen om det inte har någon särskild mening

Avbrott i färdtjänstresa

I färdtjänsten ingår inte rätt att göra avbrott under påbörjad resa för att t.ex. lämna post eller uträtta ärenden. Ny resa får i sådana fall beställas.

- Varför inte tillåta uppehåll i max 5 minuter 1 gång för att t.ex. posta brev, bankomatuttag osv. Det blir ohållbart, både i tid och ekonomi, att beställa ny resa för att man behöver göra ett mycket kort uppehåll.

Se även jämförelsen med andra kommuner.

Utvidgad färdtjänst

Färdtjänstresa med särskilda skäl

Den utvidgade färdtjänsten innebär att den färdtjänstberättigade kan söka tillstånd för resor, utöver vad som gäller om resor i kommunen och 30 km utanför kommungränsen, i form av resa i annan kommun. Förutsättningar för att bevilja färdtjänst ska föreligga för att utvidgad färdtjänst ska kunna komma ifråga.

Resa i annan kommun

Den färdtjänstberättigade får göra högst 30 enkelresor per år i andra kommuner. Vid resor i andra kommuner får den färdtjänstberättigade hämta ut biljetter för detta ändamål.

- Man kan inte hämta ut biljetter i Sala kommun för resa i annan kommun.

Det är numera Riksfärdtjänsten Sverige AB som sköter detta efter beställning av handläggaren.

- Information om resa i annan kommun sker väldigt sällan och otillräckligt till dem som är färdtjänstberättigade. Det behöver göras på ett bättre och tydligare sätt.

4.1.4 Färdsätt

Enligt 9 § lag om färdtjänst får tillståndet i skälig omfattning förenas med föreskrifter om vilket färdsätt som får användas och vilken service som ingår. Färdtjänstresor inom Sala kommun kan ske med olika fordon beroende av den enskildes funktionshinder och vilka färdmedel som finns på aktuell ressträcka.

Accepteras inte det fordon som anvisas får resan genomföras som privatresa helt utanför kommunens ansvar.

Ensamåkning/resor utan samåkning

För att beviljas ensamåkning/resa utan samåkning krävs att funktionshindret omöjliggör kontakt med andra resenärer.

Specialfordon

Den som utifrån sitt funktionshinder inte klarar av att åka med vanlig personbil, kan istället få färdtjänst med specialfordon (handikappbuss).
Att bevilja färdtjänst med specialfordon enligt färdtjänstlagen grundas på behov under själva resan och inte om vad som ska göras eller uträttas då resenären nått resmålet.
- Det finns ingenting i färdtjänstlagen som stöder detta förhållningssätt!
Färdtjänstlagen lämnar inte något utrymme för andra överväganden än dem som har med själva funktionshindret att göra. [1] Efter särskild prövning kan Sala kommun bevilja specialfordon för personer med av landstinget förskrivna förflyttningsfordon.
- Färdtjänstlagen är fortfarande enbart en ramlag och lämnar det utrymmet Sala kommun bestämmer sig för!
- Det är viktigt att handläggarna läser igenom domarna man hänvisar till så att de stämmer överens med verkligheten för den sökande i Sala kommun.
- Vill rekommendera att man tar fram Kammarrättsdomarna man hänvisar till och granskar ärendena det gäller.
- Separat i de sammanfattande kommentarerna i slutet av detta dokument, kommer det att finnas utdrag ur dessa domar, som nyligen använts, i flera ärenden, av handläggare i kommunen.

För att få med sig vissa nödvändiga hjälpmedel, är det viktigt att det anges vilken typ av fordon den funktionshindrade måste använda. Någon bestämmelse i färdtjänstlagen om detta finns inte, utan lagen avser att tillhandahålla ändamålsenligt fordon för den enskilde, utifrån typen av funktionshinder.
- Vad är vissa nödvändiga hjälpmedel? Rollator, rullstol, elrullstol, elektrisk sängförhöjning, toastolsförhöjning, andningsapparater med tillbehör osv.
- Hur kan man bortse från nödvändiga hjälpmedel som behövs på resans mål, det är ingenting man kan välja att inte ta med sig utan måste naturligtvis räknas in i behovet av vilket fordon som skall användas.
- Professionen bedömer och avgör behovet av hjälpmedel. Hur kan då handläggaren besluta att hjälpmedlen inte behövs?
För att garantera trafiksäkerheten måste permobilen och dylikt, vara utformade på ett sådant sätt, att den kan förankras på ett säkert sätt under resan. I annat fall kan resan inte genomföras. Även trafiksäkerheten för resenären måste kunna garanteras genom säkerhetsbälte el. dylik förankring. Resenär ska förflytta sig till handikappfordonets säte när

[1] Kammarrättsdom 2008-04-03 mål nr 6304-07, kammarrättsdom 2009-04-28 mål nr 7819-08

chauffören så kräver ur trafiksäkerhetssynpunkt ex. vid transport i vissa modeller av förflyttningsfordon.
- Förklara vad man menar med "permobil och dylikt"? Säkerhetsbälte el. "dylik förankring"!?

Service och hjälp vid färdtjänstresa
En färdtjänstresa innebär normalt endast en transport från en adress till en annan adress med normal taxiservice utifrån behov, dvs. att chauffören hjälper resenären i och ur bilen, med säkerhetsbältet och till och från entrédörr i markplan samt hjälp med handbagage och hjälpmedel. Är resenären beroende av rullstol vid förflyttningar men kan stå upp och ta sig in i bilen, så hjälper chauffören till med att vika ihop rullstolen och ta den med i bagageutrymmet.
- Självklart måste beslutet innebära att man kan förflytta sig vid resmålet.
- Syftet med färdtjänsten är att transportera den funktionshindrade till och från resmålet! Utan möjlighet att förflytta sig vid resmålet förlorar färdtjänsten sitt syfte och skulle bli i det närmaste meningslös.

Bagage
Den resande får ta med bagage i rimlig utsträckning som vid färd med allmänna kommunikationer, normalt 2 kassar/väskor, utöver det kan nödvändiga hjälpmedel medföras.

Pälsdjur
Den resande äger inte rätt att ta med pälsdjur under färden, om inte särskilda skäl föreligger. Särskilda skäl kan t.ex. vara en synskadad persons behov av ledarhund. Om tillstånd ges ska hänsyn tas till att skydda fordonet på lämpligt sätt. Combiutrymme kan anvisas.

Hjälpmedel
Svenska Transportarbetarförbundet kräver att chaufförer inte ska behöva bära passagerare där det saknas hiss eller där lämpliga hjälpmedel inte finns med hänvisning till Arbetsmiljölagen [2]samt arbetsmiljöverkets författningssamling[3] .

Det ska finnas tillgång till lämpliga hjälpmedel och teknisk utrustning för att garantera en säker transport. För de resenärer där hjälpmedel av någon anledning inte fungerar eller inte går att använda bör handläggaren diskutera en framtida lösning.

4.1.5 Förarens uppgifter och kompetenskrav[4]
Förutom transporten från hämta-adressen till lämna-adressen ingår i uppdraget att ge kunden följande service som skall erbjudas utan begäran från kunden:

- hjälp in och ur fordonet
- hjälp med handbagage och hjälpmedel (rollator, kryckor etc)
- hjälp till/från ytterdörr eller motsvarande

---

[2] 2 kap.1 §, 4 § 2 st. och 3 kap. 2 §

[3] 1998:1

[4] Ur Förfrågningsunderlag Samhällsbetald anropsstyrd trafik 2011-2016.

- hjälp med säkerhetsbälte (vid behov)
- ***Chauffören ska kunna prata med resenären på svenska.***
- ***Chauffören ska bemöta resenären bra.***
- ***Resenären ska under resan inte behöva lyssna så mycket på när chauffören pratar i telefonen.***

Samtrafik har godkänt ordalydelsen av dessa 3 tillägg i texten!

För kund som är berättigad till ytterligare service, t ex hjälp in och ur lägenhet, till/från vårdinrättning/avdelning etc, skall sådan hjälp ges enligt särskild instruktion i körordern. Ersättning för generell och särskild service utgår enligt väntetidstaxan.

Verksamheten ställer stora krav på förarpersonalens kompetens. Av särskild vikt är att förarna dels har kunskaper och kännedom om de särskilda servicekrav som dessa transporter ställer, dels god kännedom om att hitta till rätt adress och därvid välja snabbaste väg.

Föraren skall vara väl förtrogen med, och vid varje avsett tillfälle använda, den tekniska utrustning som finns för att garantera en säker i- och urlastning samt transport av kunder med speciella krav (säkring av lyft, fastsättning av rullstolar m m).

4.1.6 Medresenär och ledsagare vid färdtjänstresa

Medresenär

Färdtjänstberättigad har rätt att i mån av plats ta med sig en (1) medresenär samt egna barn under 12 år. Maximalt 3 personer, inkl den färdtjänstberättigade. Vård och omsorgsförvaltningens personal som åker med under arbetet betalar ingen avgift. Avgift utgår i övrigt enligt gällande bestämmelser och taxa.

- ***Se jämförelsen med andra kommuner!***

Ledsagare vid färdtjänstresa

Färdtjänstberättigad kan beviljas rätt till ledsagare om det krävs för att resan ska kunna genomföras. Ledsagare kan beviljas då den hjälp föraren kan tillhandahålla inte är tillräcklig. Problem som kan uppstå vid enstaka resor berättigar inte till ledsagare. Bedöms sökande i huvudsak klara att ta sig ut från bostaden/beställd adress på egen hand kan ledsagare inte beviljas för behov som uppstår vid enstaka resmål.

För att beviljas ledsagare ska en eller flera av följande kriterier vara uppfyllda:

- Omfattande orienteringssvårigheter
- Medicinteknisk utrustning som inte kan klaras utan hjälp
- Kan inte sitta utan stöd
- Övriga speciella skäl
- ***Behöver hjälp under själva resan (dryck, näsdukar, flytta på någon kroppsdel osv.)***

- ***Ta hänsyn till neuropsykiatriska sjukdomstillstånd förvärvad hjärnskada. sviterna efter en stroke m.fl sjukdomstillstånd. som kan vara skäl att få ledsagare beviljad.***

Ledsagare ska vara för uppdraget lämplig person. Ledsagare får inte själv vara färdtjänstberättigad.

4.1.7 Ansökan och beslut om färdtjänst

Ansökan om färdtjänst görs hos handläggare som har delegation att utreda och fatta beslut om färdtjänsttillstånd. Ansökan ska vara skriftlig och göras på för detta avsedd blankett. Handläggaren omprövar även beslut och ansvarar för indragning av färdtjänsttillstånd om behovet upphört. Enligt § 12 lag om färdtjänst får ett tillstånd återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten.

Utredning

Det huvudsakliga beslutsunderlaget är det som framkommer i en dialog mellan den sökande och handläggaren.

I utredningen ska information finnas om

- Vilka funktionshinder som finns, deras varaktighet samt konsekvenser
- Om insats i form av funktionsträning kan vara aktuellt att pröva som åtgärd.
  - ***Innebär vad? Vilken form av träning är det och vem skall utföra den?***
- Möjlighet att ta sig in i/ut ur buss (handikappanpassad)
  - ***Vad menas här med handikappanpassad buss? Behöver finnas lyft eller lågt insteg för manuell rullstol.***
- Syftet med att resa, vilket/vilka mål ska uppnås med insatsen? Kan dessa mål uppnås utan insatsen?
  - ***Precisera vilka mål som kan uppnås utan tillståndet, ge exempel!***
- Tidigare resmönster/resesätt
  - ***Förändringar sker och dagarna är inte likadana.***
  - ***Tidigare resmönster/ressätt när man inte behövde ha färdtjänst har ingen betydelse nu när man behöver det!***
- Möjlighet att få hjälp med resandet av ledsagare, antingen av anhörig eller som frivilliginsats?
  - ***Man skall aldrig behöva vara beroende av annan person!***
  - ***Mycket viktigt att få vara självständig. Diskriminering?***
- Behov av specialfordon
- Om resan bekostas av det allmänna

Det som framkommer och som är av betydelse för beslut om färdtjänst ska dokumenteras.

Läkarutlåtande

Om samtalet med den sökande inte ger tillräckligt underlag för beslut kan kontakt tas med hemtjänsten, distriktssköterska, rehabiliteringspersonal eller annan person med kunskap om den sökande. Kontakten tas i samråd med den sökande. Om osäkerhet kvarstår gällande den sökandes möjlighet att förflytta sig på egen hand och använda allmän kollektivtrafik kan läkarutlåtande bli nödvändigt. Ett läkarutlåtande i sig berättigar i allmänhet inte till färdtjänst, utan utgör endast en del av ett vidare beslutsunderlag. Om så behövs ska specialistläkareutlåtande begäras.

- Det är svårt att få tider för intygsskrivning därför är det viktigt att kommunen tydliggör vad det är för uppgifter de behöver i läkarintyget för att det skall kunna användas som beslutsunderlag.

- Varför använder man inte tillsvidaretillstånd i de fall där det handlar om att man vet att hälsotillståndet inte blir bättre och läkare intygat detta?

Beslut
Beslutet ska innehålla bl. a. vilka färdsätt som gäller samt giltighetstid. Handläggaren väljer på vilket sätt beslutet ska delges.
- ***Beslut måste alltid lämnas skriftligt, det finns inga undantag för det!***
Ett ärende får inte avgöras utan att sökande har underrättats om en uppgift som tillförts ärendet genom någon annan än sökande själv.
- ***Med vilken rätt tar man in uppgifter genom någon annan än den sökande?***

Vid ett ev. avslag ska t.ex. läkarutlåtande och färdtjänstutredning kommuniceras till den sökande före beslutet. Om sökande anser att någon uppgift är oriktig ska detta antecknas.

Tillståndets giltighet, omprövning och förlängning
Vid beslut om färdtjänst bör giltighetstiden fastställas till som minst 3 månader och som mest fem år. Då osäkerhet gäller om funktionshindrets varaktighet, ska kortast möjliga giltighetstid beslutas. Förlängning kan ske på kortare tid.

Den som beviljats färdtjänsttillstånd för fem år i taget har i allmänhet ett behov av färdtjänst tills vidare. En översyn av resenärens förutsättningar att kunna genomföra resor kan ändå vara värdefull.
- ***Varför inte tillsvidare när funktionshindrets varaktighet kan konstateras bli livslångt? Skulle spara kostnader för kommunen och samtidigt vara bättre för den färdtjänstberättigade.***
- ***Se jämförelsen med andra kommuner.***

Tillsvidaretillstånd lämnas enbart till personer med behov av färdtjänst med beslut om särskilt boende för äldre.

Beslut kan även tidsbegränsas att gälla perioder. I de fall den sökande har förflyttningsproblem som hänger samman med snö, kyla eller halka, kan beslut fattas om färdtjänst under vintertid. Vintertillståndet gäller under perioden 1 november till 30 april.

4.1.8 Avslag/överklagande
Vid avslag helt eller delvis ska beslutet alltid motiveras. Information om hur man överklagar ska alltid följa avslagsbeslutet en s.k. besvärshänvisning.
Den som inte är nöjd med Kommunstyrelsens beslut kan överklaga till Förvaltningsrätten i Uppsala via Kommunstyrelsen. Överklagandet ska vara skriftligt och utöver personuppgifter, innehålla vilket beslut som överklagas och hur man vill att det ska ändras. Överklagandet ska ha inkommit till: Sala kommun, Kommunstyrelsens förvaltning enheten för planering och utveckling, BOX 304,
733 25 Sala, inom tre (3) veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet.

4.1.9 Färdtjänst som arbetsresa
Den färdtjänstberättigade kan söka färdtjänst för arbetsresa i kommunen och resa max 30 km utanför kommungränsen. Med arbete avses lönearbete på den öppna marknaden eller arbetsträning inför ett lönearbete. Arbetsresor beviljas endast om resandet medför så stora svårigheter eller kostnader att det annars innebär ett hinder i anställningen. Färdtjänst i form av arbetsresor begränsas till arbetsdagar med resa mellan arbetsplatsen och hemmet. Beslutet kan tidsbegränsas till del av året ex. grundat på svårigheter med förflyttning under vintertid.
- ***Se jämförelsen med andra kommuner.***

4.1.10 Avgift för färdtjänst

Avgift utgår enligt av kommunfullmäktige beslutad taxa för färdtjänst[5] för den färdtjänstberättigade och för medresenär. Om två färdtjänstberättigade reser tillsammans betalar båda vardera en egenavgift. Som medresenär räknas person som inte är färdtjänstberättigad eller ledsagare. Förälder till barn med färdtjänst ses som medresenär, oavsett barnets ålder. Personal inom Vård- och omsorgsförvaltningen betalar ingen avgift då de åker med i tjänsten.

- ***Se jämförelsen med andra kommuner.***

Avgift för färdtjänst som arbetsresa har VL:s zonstruktur för Västmanland som utgångspunkt, pendlarkort vuxen buss/tåg inom zon B för resa inom Sala kommun och pendlarkort vuxen buss/tåg zon V för resa max 30 km utanför Salas kommungräns.
Betalning för resorna görs i förskott liknande inköp av månadskort/pendlarkort. Om uppehåll eller avslut i resandet ska göras kommande månad, ska avbeställning göras av personen själv eller god man till handläggarna i så god tid som möjligt, dock innan månadens början för att månaden ska bli betalningsfri.

- ***Vad är det för kostnad/taxa som gäller för arbetsresor lokalt?***

Egenavgiften för resa i annan kommun är 25 % av taxameterpriset, dock lägst 30 kr.

4.2 RIKSFÄRDTJÄNST

Beslut om riksfärdtjänst fattas enligt lag om riksfärdtjänst[6]

- ***Lagen om Riksfärdtjänst är också en ramlag och villkoren bestäms av den egna kommunen på samma sätt som färdtjänsten.***

Riksfärdtjänst är resor som sker från Sala kommun till annan kommun tur och/eller retur. Lagen anger ingen skyldighet för kommunen att anordna själva transporten.
Riksfärdtjänst innebär att ersättning lämnas för reskostnader, om den sökandes funktionshinder är så stort att resan inte kan företas till normala reskostnader. Utgångspunkt för vad som avses med normala reskostnader är vad motsvarande resa med billigaste allmänna kommunikation kostar. Förutsättningarna för rätt till riksfärdtjänst är därmed annorlunda jämfört med färdtjänst.

- ***Man bör så långt som möjligt följa grunderna i färdtjänstens riktlinjer.***
- ***Se kommentarer och noteringar som gjorts om dessa riktlinjer.***

Riksfärdtjänstresa kan ske med

- Tåg, flyg och andra allmänna kommunikationer
- Taxi eller annat särskilt anpassat färdtjänstfordon

Ansökan görs för varje enskild resa. Något generellt tillstånd lämnas inte.

4.2.1 Riktlinjer för handläggning av riksfärdtjänst

Riktlinjerna för handläggning av riksfärdtjänst är utformade utifrån lagen om riksfärdtjänst, samt vägledande domar i Länsrätt och Kammarrätt. Kraven för tillstånd till riksfärdtjänst är högre än för färdtjänst.

---

[5] KF§60 Dnr 2006.127

[6] SFS 1997:735

- Lagen om riksfärdtjänst är också en ramlag och villkoren bestäms av den egna kommunen på samma sätt som färdtjänsten.
- Självklart skall man även vid riksfärdtjänstresorna utgå från vad som är målet med resan och vilka hjälpmedel som behövs vid resmålet.
- Kommunen hänvisar även här till domar som inte stämmer med aktuell situation för den sökande! Det innebär att man blir tvungen att överklaga till högre instanser för att få belyst rätta omständigheter!

Vem har rätt till riksfärdtjänst?[7]
Frågor om tillstånd prövas av den kommun där den sökande är folkbokförd. Det innebär att personen måste vara folkbokförd i kommunen.

Funktionshindret ska vara stort och varaktigt. Funktionshindret bör därmed ha en beräknad varaktighet av minst 6 månader[8]. Enbart hög ålder, mindre funktionsnedsättningar, rädsla eller oro och allmänna svårigheter att resa med den reguljära kollektivtrafiken räcker inte för att vara berättigad.

Funktionshindret ska medföra att resorna inte kan ske till normala reskostnader. Resor ska vidare inte kunna genomföras på egen hand med allmänna kommunikationer och med den service som normalt kan fås av trafikföretaget[9].
- Servicen från trafikföretaget är mycket begränsad när det gäller manuella rullstolar och obefintlig när det gäller elrullstolar.
- Det är inte många tåg som har möjlighet att ta ombord en rullstol om man inte kan köra den själv eller kliva ur den.
- Tågen är inte anpassade för elrullstolar av något slag. Detsamma gäller bussar.
- När det gäller ledsagningen som finns på trafikföretaget är det mycket strikta begränsningar för vad de kan ta för bagage. Det innebär också att om man behöver ha med sig skrymmande hjälpmedel är inte detta möjligt på tågen.
- Om rullstolen/elrullstolen är nödvändig för att kunna förflytta sig och hjälpmedlen är nödvändiga och skrymmande innebär det att tåg och bussar inte kan användas som kommunikationsmedel.

Tillstånd till riksfärdtjänst kan beviljas

- Om resan till följd av den sökandes funktionshinder inte till normala resekostnader kan göras med allmänna kommunikationer eller inte kan göras utan ledsagare.
- Ändamålet med resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller annan enskild angelägenhet.
- Resan görs inom Sverige från en kommun till en annan
- Resan inte av någon annan anledning bekostas av det allmänna.

Barns rätt till riksfärdtjänst
Barn under tio (10) år kan som regel inte beviljas riksfärdtjänst. I den åldern reser barn i allmänhet inte någon längre sträcka utan medverkan från förälder eller annan vårdnadshavare.

---

[7] Enligt 4§
[8] Enligt 1§
[9] Enligt 5§

4.2.2 När kan inte riksfärdtjänst beviljas?

Riksfärdtjänst kan inte beviljas för tillfälliga funktionshinder eller sjukdomar. Kortvariga funktionshinder t.ex. sådana som är orsakade av olyckor berättigar inte till riksfärdtjänst.

Funktionshinder som endast medför väsentliga svårigheter under korta perioder berättigar som regel inte till riksfärdtjänst. Först efter behandling eller rehabilitering som visat att funktionshindret blir bestående, eller har en varaktighet om minst 6 månader kan Riksfärdtjänst beviljas.

Avsaknad eller glest utbud av allmänna kommunikationer är inte något skäl som i sig berättigar till riksfärdtjänst. Riksfärdtjänst beviljas alltså inte pga. att tågtiderna inte passar.

Bedöms den sökande klara att resa med tåg på egen hand kan inte riksfärdtjänst beviljas. Bedöms sökande klara en tågresa med ledsagares hjälp kan inte riksfärdtjänstresa med annat färdmedel bli aktuellt.
Riksfärdtjänst kan inte beviljas för arbetsresor eller om resan av någon anledning bekostas av det allmänna. I vissa fall kan personen få sina reskostnader ersatta av försäkringsbolag.

När det gäller riksgymnasium för funktionshindrade bekostar CSN ett visst antal hemresor. När dessa är utnyttjade har kommunen ingen skyldighet att bevilja ytterligare resor i form av riksfärdtjänst mellan studieorten och hemorten.

Behov av resor som uppkommer i samband med att en person blir placerad i ett boende eller i en vårdform i Sala kommun av annan nämnd berättigar inte i sig till riksfärdtjänst.

4.2.3 Färdsätt

Tillståndet får förenas med föreskrifter om färdsätt[10].

Tåg med ledsagare

Resan ska genomföras på det sätt som är billigast för kommunen, med hänsyn till den sökandes möjligheter att färdas.
- Det måste ALLTID vara behovet som styr, inte ekonomin!
Detta innebär att tågresa med ledsagare ska prövas i första hand. På de flesta tåg finns rullstolslyft samt särskilt anpassade handikappvagnar vilket gör att även rullstolsburna kan klara tågresor. Tågen är helt rökfria och det finns särskilda vagnar avsedda för allergiker. Tågtrafiken handikappanpassas fortlöpande.
- Om rullstolen/elrullstolen är nödvändig för att kunna förflytta sig och hjälpmedlen är nödvändiga och skrymmande innebär det att tåg inte kan användas som kommunikationsmedel.
- Rullstolslyften på tågen är ofta inte i bruk, finns inte med i tågsättet eller är trasigt.
- Ledsagning finns inte på alla stationer.
Behov av ledsagare vid tågresa kan vara befogat för att resan ska kunna genomföras. Beslut om tågresa kan vid behov kompletteras med färdtjänstfordon för att resenären ska komma ända fram till besöksadressen.

---

[10] Enligt 7§

Flyg
Flyg kan i vissa lägen vara ett billigare alternativ än tåg med ledsagare. Flyget har generellt en hög servicenivå och för resenärer med funktionshinder finns oftast extraservice. På grund av begränsningar i flygförbindelserna kan riksfärdtjänstresa komma att kompletteras med tillstånd för tåg med ledsagare eller färdtjänstfordon.
- Eftersom kommunen begränsar tillstånd att åka specialfordon innebär det att om man behöver få med sig någon typ av elrullstol och skrymmande nödvändiga hjälpmedel kan man inte ta sig till flygplatsen.
- Då hjälper det inte att man kan flyga till slutdestinationen och även ha med sig hjälpmedel, elrullstol mm på flyget.
- Detta måste förändras/förenklas!

Färdtjänstfordon hela resvägen
Tillstånd att åka färdtjänstfordon hela resvägen kan bli aktuellt när sökande, inte ens med hjälp av ledsagare, har förutsättningar att på ett rimligt sätt klara en resa med allmänna kommunikationer.
- Gäller alltså om man inte kan köra den manuella rullstolen själv, är i behov av att ha med sig någon form av elrullstol, behöver ha nödvändiga hjälpmedel med sig som är skrymmande/tunga osv.?

Samåkning
Resorna samordnas vilket innebär att resenären måste beräkna extratid för det på grund av samåkning med andra färdtjänstresenärer. Detta innebär även att om inte särskilda skäl föreligger kan resa med färdtjänstfordon tidigareläggas eller senareläggas i samråd med resenären. Hur stor förskjutning i tid som är möjligt och rimligt är beroende av resenärens hälsa och syftet med resan.

Ensamåkning, undantag från samåkning, kan beviljas om funktionshindret omöjliggör kontakt med andra resenärer.
Resorna sker oftast med anpassade färdtjänstfordon, t.ex. minibuss med ramp eller lift.

4.2.4 Medresenär och ledsagare vid riksfärdtjänstresa
Medresenär
Vid tåg- och flygresor finns inga begränsningar på antal medresenärer. Medresenären betalar ordinarie biljettkostnad.

Vid resa med färdtjänstfordon får max 3 personer följa med. Större fordon än vad som krävs pga. resenärens funktionsnedsättning får dock inte nyttjas. Avgift utgår enligt gällande taxa.

Ledsagare
Avgiftsfri ledsagare kan beviljas[11]. Många funktionshindrade kan använda den reguljära trafiken om de har en ledsagare med sig. Insatser av ledsagare kan i vissa fall vara nödvändigt även under flygresor.
Personalen ger dock i allmänhet så god service att synnerliga skäl ska föreligga för att beviljas ledsagare under flygresor.
- Servicen på flygresor är alldeles utmärkt. Det är resan till och från flygplatsen som är problemet när man bor i Sala.

[11] Enligt 6§

Särskilda skäl bör föreligga om ledsagare ska beviljas för resor med färdtjänstfordon. Hjälpbehovet ska vara sådant att det inte är möjligt eller rimligt att föraren av fordonet kan bistå i dessa situationer. Hjälpbehovet ska vara av personligt slag. För ledsagare betalas ingen egenavgift. Ledsagare ska vara för uppdraget lämplig person. Ledsagare får inte själv vara färdtjänstberättigad.
För att beviljas ledsagare gäller generellt att det är behovet av hjälp under själva resan som ger rätt till hjälpen. Hjälpbehov före och efter resa ger i sig ingen rätt till ledsagare.
- ***Se skrivningen om ledsagare när det gäller färdtjänsten (4.1.6)!***

Vem som helst som klarar att utföra den hjälp som förväntas kan vara ledsagare. Även en anhörig med samma resmål kan vara ledsagare. Sökande får själv ordna en person som kan ställa upp som ledsagare. Att sökande inte har någon som kan ställa upp som ledsagare, utgör ingen grund för att bevilja riksfärdtjänst med särskilt riksfärdtjänstfordon hela vägen.

4.2.5 Ansökan

Ansökan om riksfärdtjänst görs hos handläggare som har delegation att utreda och fatta beslut om riksfärdtjänsttillstånd.

Ansökan om resa med riksfärdtjänst ska inlämnas i god tid, i normalfallet senast 3 veckor, före avresan. I samband med storhelger är ansökningstiden 4 veckor eller ännu längre då riksfärdtjänst är beroende av tillgång på tåg- och flygbiljetter.

Ansökan görs för varje enskild resa. Något generellt tillstånd lämnas inte.

4.2.6 Egenavgift för riksfärdtjänst

Vid resa med riksfärdtjänst ska den resande betala en egenavgift som motsvarar normala reskostnader med allmänna kommunikationer. Avgiften tas ut i samband med resans genomförande.
- ***Riksfärdtjänsten har även en generell prislista som utgår från resans längd och som gäller i hela landet.***

5. SKOLSKJUTS OCH SKOLTRANSPORT

- ***Enligt kontroll med några av dem som använder skolskjuts tycker man att det fungerar bra bortsett från att det behövs bättre och tidigare information inför förändringar och vid skolstart.***

Kommentarer till riktlinjerna

Referensgruppen har inte yttrat sig när det gäller **barn och färdtjänst** eftersom vi inte har någon representant som har erfarenhet vad det gäller färdtjänst för barn med funktionshinder.

När det gäller **skolskjuts och skoltransport (5)** är det likadant. Vi har fått indikationen om att det fungerar hyfsat tillfredsställande och därför har vi inte granskat detta vidare.

Gymnasieskola (6), Infrastruktur och trafiksäkerhet skolskjuts (7), Dagvårdsresor (8) och Resor till dagligverksamheten LSS (9) är också villkor som vi inte anser oss ha tillräcklig kunskap om.

Endast några kommentarer har framkommit:
- Säkra skolskjutshållplatser borde ses över, inte bra överallt.
- Dagverksamheten Lindgården i Kila är nedlagd.

Vår förhoppning är att Sala kommun noggrant går igenom kommentarer och noteringar som är gjorda i hela detta dokument! Gäller även dokumentet med jämförelsen av riktlinjerna i 14 närliggande kommuner!

Det är nedlagt mycket möda för att vara så konkreta och tydliga det någonsin är möjligt. Sett ur perspektivet hur fattade beslut påverkar dem som lever i verkligheten och därmed är helt beroende av utformningen av riktlinjerna.

Arbetsgruppen har gjort ett fantastiskt arbete genom sitt engagemang och viljan att lära sig så mycket som möjligt om hur färdtjänsten i Sala kommun fungerar.
Arbetsgruppen har bestått av följande personer:
Anna-Lena Hellblom, Anna-Nita Nilsson, Annika Magnusson, Birgitta Rosén, Doris Palm, Gunhild Almlöf, Patrik Svedell, Peter Pollak och Siv Holmudd med Lissie Lindhult som sammankallande.

Det är oerhört många timmar som lagts på träffar, inläsning, diskussioner och undersökningar under lång tid.
Betänk vad detta skulle kostat om en avlönad tjänsteman gjort motsvarande arbete, det som nu gjorts helt genom ideellt arbete!

Kommunala Pensionärsrådet, KPR, har deltagit i den slutliga genomgången av all text och beslutat att de vill stödja Kommunala Handikapprådet, KHR, i remissvaret.

Sala 2014-05-05

KHR
Kommunala Handikapprådet i Sala

Lissie Lindhult
E.u.

KPR
Kommunala Pensionärsrådet i Sala

Lars Hertzberg
E.u.

Färdtjänsten överklaganden

Det finns 3 domar vad det gäller färdtjänst och 3 domar när det gäller riksfärdtjänst där kommunen inte fått prövningsrätt i någon instans, varken i Kammarrätten eller Högsta Förvaltningsdomstolen (högsta instans).
Eftersom kommunen inte fått prövningsrätt är inte domarna prejudicerande men bör räknas som pilotärenden och vägledande för hantering av liknande ärenden.

Istället för att jämföra aktuella domar med liknande problematik hänvisar utredarna i Sala till gamla domar från Kammarrätten i Göteborg och Stockholm.

Nedanstående text är tagen ur ett aktuellt ärende i Sala där hänvisning skett till just dessa två Kammarrättsdomar.
(Det är ytterligare två ärenden som överklagats till Förvaltningsrätten med liknande situation)

Utredningen gäller en Salakvinna på 58 år som tidigare i 5 år haft tillstånd för specialfordon men som vid en omprövning enligt de nu gällande riktlinjern i Sala kommun fått avslag. *Observera att Färdtjänstlagen inte ändrats under tiden!*

Färdtjänstlagens tolkning i dessa ärenden utgår alltså från villkor satta av respektive kommun.
Kammarrätten har, i första hand, att bedöma om kommunen följt sina egna riktlinjer/villkor för färdtjänsttillstånd.

Domen, Kammarrätten i Göteborg Mål nr 6304-07, rör en ungdom på 15 år där man bedömt att eftersom hon kostnadsfritt kunde ta med sig en ledsagare som skulle hjälpa henne att köra rullstolen vid resmålet beviljades hon inte möjligheten att ha ett självständigt liv genom att få åka specialfordon med sin Permobil. Detta trots att det fanns intyg på att det inte är bra för henne att inte få ha ett självständigt liv utan att hela tiden ha en vuxen person i sin omedelbara närhet.

Resestatistiken som använts som underlag visar att hon bara åker färdtjänst i personbil.
I utredningen tolkar man det som att hon inte har behov av specialfordon? Märklig tolkning, borde ses som en självklarhet eftersom hon inte har tillstånd till specialfordon utan överklagandet gäller just detta – att få tillstånd!

Det är svårt att identifiera Salakvinnan och hennes situation med denna dom. Hon har inte en Permobil, inte fri ledsagning och är inte ens i närheten av den åldern.

Domen, Kammarrätten i Stockholm, Mål nr 7819-08, gäller en man på 52 år som behöver ha med sig Elskotern vid färdtjänstresorna för att kunna utföra arbetet som frilansjournalist och för att ta sig till platser som han inte kan nå enbart med att köra skotern till dessa platser.

Grunden i Färdtjänstlagen är att man inte får använda färdtjänstresor som arbetsresor utan särskilt tillstånd för det.
Det framkommer inget sådant speciellt tillstånd i domen.

Noteras även att han har en Elskoter som inte är godkänd av landstinget men att det inte har någon betydelse för utslaget i domen. Om den är godkänd, eller inte, för transport i färdtjänstens specialfordon har inte bedömts av underinstanserna och kan därför inte prövas av Kammarrätten.

Även i denna dom är det svårt att identifiera Salakvinnans situation som liknande. Hon har inte en Elskoter och söker inte tillstånd för resor i samband med ett arbete.

Handläggaren har även i sin utredning lagt till en text vad det gäller Vägverkets utredning om förflyttningsfordon från 2008 där man beskriver de olika typerna som fanns då.
Observera att i de domar man hänvisar till förekommer det olika typer av förflyttningsfordon.
I fallet med ungdomen på 15 år sägs det att hon har en Permobil som styrs med joystick och då bör vara en 4-hjuling.
I fallet med mannen på 52 år sägs det att han har en Elskoter. Detta kan vara en med 2, 3 och 4 hjul. Det framkommer inte vilken typ domen handlar om.

Salakvinnan har en, av landstinget godkänd 3-hjulig elrullstol som inte är jämförbar med varken en Permobil eller en Elskoter!

Ärendet är fortfarande inte avslutat, Förvaltningsrätten har kommunicerat med kvinnan och kommunen flera gånger och alla handlingar finns nu klara.
Väntar på att det skall delas ut till en handläggare som sedan hanterar ärendet och fattar beslut.
Under tiden har kvinnan inte någon möjlighet att ta sig någonstans där hon behöver sina "ben", alltså den 3-hjuliga elrullstolen.

Så har det varit nu i 7 månader!

Jämförelse färdtjänstens riktlinjer i Västmanland och andra kommuner 2014

Kommun	Ftj	KHR KPR	Tillstånd längd	Antal resor	Stopp på vägen	Kostnad inom komm.	Hur långt utanför	Annan ort kostnad	Special fordon	3-hjuling	Medpass. kostnad	Tider	Påm	Arb. resor
Sala	X	Ja	Max 5 år	Fritt	Nej	Fn 33 kr Special-uträk-ning, ofta ändring	3 mil	Ja 30 st 25% 30 kr	Om man inte kan flytta till säte	Nej	Ja Special-uträkning	Fritt	Nej	Inte klart
Fagersta	X	Ja	Tillsvi-dare + till-fälligt	Fritt	Ja om man är kvar i bilen	35 kr	1 mil 35%	Enl.be-hov Hem-kommu nen	Ja	Ja	Ja Samma	Fritt	Ja	Ja
Norberg	X	Nej	Alltid tids-begr. Inget tillsv.	120 +12 inom 5 mil	Inte klart	30% 30 kr	12 st resor inom 5 mil 30%	Ja Hem-kommu nen	Ja	Ingen rutin, prö-vas	Ja Samma	Fritt	Nej	Ja
Skinn-skatte-berg	X	Nej	Tillsvid are. Begr. endast tillfällig	55 mil/ kvar-tal	Görs upp med taxi	50 kr Samåk-ning 25 kr	Bes-tämm er själv	Ja Deras villkor	Ja	Ja	Ja Halva resans kostnad	Fritt	Nej	Ja

Kommun	Ftj	KHR KPR	Tillstånd längd	Antal resor	Stopp på vägen	Kostnad inom komm.	Hur långt utanför	Annan ort kostnad	Special fordon	3-hjuling	Medpass. kostnad	Tider	Påm	Arb. resor
Arboga	X	Nej	2-5 år	Fritt	Nej	40 kr Samåkning 35 kr	3 mil	Ja Deras villkor	Ja	Ja	Ja Samma	Fritt	Ja	Nej
Kungsör	X	Ja	Max 3 år + tillsvidare	Fritt	Inga klara villkor	30% 30 kr	3 mil	20 st Hemkommunen	Ja	Ja	Ja Samma	Fritt	Ja	Ja
Köping	X	Ja	Begr. Efter 5 år tillsvidare	Fritt	Inga klara villkor	35 kr	3 mil	Ja Deras villkor	Ja	Ja	Ja Samma	Fritt	Ja	Ja
Hallstahammar	X	Ja	3-5 år sedan tillsvidare	Fritt	Ja toa, bank, kyrkogård	30 kr	3 mil	Ja Deras villkor	Ja	Ja	Ja Samma + 20 kr	Fritt	Nej	Nej
Sura-Hammar	X	???	???	Fritt	???	30 kr Flexlinje finns	3 mil	???	Ja	Ja	???	Ej natt	???	Nej

Kommun	Ftj	KHR KPR	Tillstånd längd	Antal resor	Stopp på vägen	Kostnad inom komm.	Hur långt utanför	Annan ort kostnad	Special fordon	3-hjuling	Medpass. kostnad	Tider	Påm	Arb.r esor
Västerås Läns-färdtjänst		Ja	1-2 år efter 4 år tills-vidare	Fritt	Nej	35 kr Flexlinje finns	Länet + när-ort	20 st 20%	Ja	Ja	Ja Samma Gratis på buss!	Fritt	Ja	Ja
Enköping	**X**	Ja	Begrän sat o tillsvi-dare	Fritt	Ja toa, bank, kyrko-gård	Zon1= 40 kr Zon2= 40 - 165 kr	2,5 mil	Ja	Ja	Ja	1 person GRATIS Sedan 40	Fritt	Nej	Ja
Uppsala	**X**	Nej	Max 7 år	Fritt	Ja 5 min	40 – 150 kr	3 mil	10 st Deras villkor	Ja	Ja	1 eller flera Samma	Fritt	Ja	Ja
Heby	**X**	Ja	Olika, kostar 50 kr för till-stånd	Fritt	Inte klart	30 kr 30% + 10 kr	6 mil	14 dgr/år	Ja	Ja	Ja Samma	Fritt	Nej	Ja
Örebro Läns-färdtjänst		Ja	3 år	Fritt	Nej	40 – 125 kr Speciell lista	3 mil utan-för lä-net + nära orter	24 st Deras villkor	Ja	Ja	Ja Samma	Spe-ciella tider	Ja	Ja

Kommun	Ftj	KHR KPR	Tillstånd längd	Antal resor	Stopp på vägen	Kostnad inom komm.	Hur långt utanför	Annan ort kostnad	Special fordon	3-hjuling	Medpass. kostnad	Tider	Påm	Arb.resor
Dalarna Länsfärdtjänst		Ja	Tillsvidare Begr. endast tillfällig	Fritt	Ja toa, bank, kyrkogård	Speciell lista Natt Dubbelt	Länsftj + nära orter	Ja Riksftj regler	Ja	Ja	Ja Samma	Fritt	Ja	Ja

Norberg
Specialfordon betalar 15% min 30 kr.

Skinnskatteberg
Man kan ansöka om utökad reslängd om det behövs.

Arboga
Specialfordon betalar 20% eller min 40 kr. Taxi 30 %.

Kungsör
Specialfordonbetalar 20% min 30 kr.

Surahammar, det har trots många påminnelser inte gått att få svar på flera frågor (de är markerade med ???).

Uppsala
Samåkning 25%, lägst 20 kr max 90 kr.
Taxi på gatan 50% lägst 40 kr.
När det görs nya upphandlingar eller tas fram förslag till ändring av avgifter brukar det finnas referensgrupper där organisationerna deltar.

Enköping, Örebro och Uppsala har högkostnadsskydd på resor inom kommunen/länet.

Antal resor är alltid enkelresor.

Resor på annan ort: noteringen ”Deras villkor” är alltid besökskommunens.

Kommentarer och önskan om prioriteringsordning när det gäller ändringar i Sala Kommuns nuvarande riktlinjer för färdtjänst. Detta med hänvisning bl.a. till jämförelsen från 14 andra kommuners villkor.

1. Att det alltid är så att elrullstolar och alla hjälpmedel som behövs vid resmålet självklart skall ingå i tillståndet. Att resenären själv får avgöra när man vill ha med sig sin elrullstol i specialfordon och när man föredrar att använda taxi. Resande med 3-hjulig elrullstol måste alltid flytta över till säte av säkerhetsskäl.
2. Att det är tillåtet med korta stopp på vägen. T.ex. bankomat, toalett, kyrkogård, särskilda skäl.
3. Att medpassageraren betalar lika mycket som den med färdtjänsttillstånd. Helst 1 person utan kostnad, skulle underlätta väldigt mycket när man behöver hjälp vid resmålet.
4. Tillståndslängden ändras till att man efter förslagsvis 5 år prövar, med läkarintyg, för att få ett tillsvidaretillstånd. Skulle underlätta för den som behöver färdtjänst men också för handläggarna som slipper ansökningar och utredningar lika ofta. **En kostnadsbesparing.**
5. Att det alltid går ut en påminnelse i god tid innan tillståndstiden går ut. På det sättet undviks stora problem med att personer vid en beställning av färdtjänst får veta att de inte har något giltigt tillstånd. Handläggarna slipper akuta ansökningar. **En kostnadsbesparing.**
6. Att man informerar om alla villkor och kostnadsändringar i god tid. Ser till att ha en aktuell, uppdaterad broschyr. Sparar tid och minskar frågor till handläggarna. **En kostnadsbesparing.**
7. Att det blir tillåtet med arbetsresor.

Sala 2014-05-05
KHR Kommunala Handikapprådet

Lissie Lindhult
E.u.

Sala 2014-05-05
KPR Kommunala Pensionärsrådet

Lars Hertzberg
E.u.